

“TOMAKANT” D.O.O.
GRADIŠKA

Adresa: Vidovdanska bb, Gradiška
Tel/fax: (051) 813-939; E-mail: gdraca@gradiska.com
Matični broj: 1893513
Šifra djelatnosti: 74.120 Knjigovodstveni, revizioni i sl.
poslovi
JIB: 4401031120003

Žiro-račun: 562-010-00002091-37 kod NLB Razvojne
banke a.d. Banja Luka
Žiro-račun: 551-033-00011550-89 kod Unicreditbank a.d.
Banja Luka
IDENTIFIKACIONI BROJ ZA PDV: 401031120003

**IZVJEŠTAJ O IZVRŠENOJ REVIZIJI
FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA 2008. GODINU
JAVNOG PREDUZEĆA “DEP-OT “
BANJA LUKA**

- upravi preduzeća -

Banja Luka, mart 2009.godine.

SADRŽAJ

	Str.
MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA	3
UVOD	4
1. OPŠTI PODACI O DRUŠTVU	5
2. PRVA ANGAŽOVANJA I ODNOSI SA PRETHODNIM REVIZOROM	6
3. DJELATNOST, ORGANIZACIJA I ORGANI PREDUZEĆA	6
4. PROJEKAT UPRAVLJANJA ČVRSTIM OTPADOM	8
5. POVEZANE STRANE	10
6. OCJENA RIZIKA REVIZIJE	11
7. RAČUNOVODSTVO I RAČUNOVODSTVENE POLITIKE	13
8. JAVNE NABAVKE	18
9. NAPOMENE UZ REVIZORSKO MIŠLJENJE	19
9.1. NAPOMENE uz bilans stanja	20
9.2. NAPOMENE uz bilans uspjeha	28
10. VANREDNI DOGAĐAJI	33
11. NAKNADNI DOGAĐAJI	34
12. STALNOST POSLOVANJA	34
13. DOKUMENTACIJA REVIZORA	35
14. PISMO UPRAVI PREDUZEĆA	35
ZAKLJUČAK	36

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

ORGANU UPRAVLJANJA JAVNOG PREDUZEĆA "DEP-OT " BANJA LUKA

Izvršili smo reviziju bilansa stanja Javnog preduzeća "DEP-OT " Banja Luka na dan 31.12.2008.godine, odgovarajućeg bilansa uspjeha i bilansa tokova gotovine za godinu koja završava na taj dan, te Izvještaja o promjenama u kapitalu.

Za ove finansijske izvještaje odgovorno je rukovodstvo Preduzeća. Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje na osnovu revizije koju smo izvršili.

Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi Standardi zahtijevaju od nas da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se u razumnoj mjeri uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje ispitivanje dokaza, na bazi provjere uzoraka, koji potkrepljuju iznose i objavljivanja izvršena u finansijskim izvještajima. Ova revizija, takođe, uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih načela i značajnih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da obim revizije koju smo izvršili pruža razumnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji Preduzeća, po svim materijalno značajnim aspektima, daju istinit i objektivan prikaz finansijskog stanja preduzeća na dan 31.decembra 2008.godine, rezultata njegovog poslovanja, tokova gotovine i promjena u kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Broj:
U Gradišci, 21. mart 2009.godine

Ovlašćeni revizor:

Goran Drača, dipl.oec.

UVOD

Ugovorom o izvršenju poslova revizije finansijskih izvještaja koji se odnose na poslovnu 2008.godinu, utvrđeni su osnovni uslovi za izvršenje revizije finansijskih izvještaja Javnog preduzeća "DEP-OT" regionalna deponija B.Luka, za godinu koja se završava 31.12.2008.godine, kao i naša odgovornost i odgovornost rukovodstva Preduzeća.

Kako je ovo naše prvo angažovanje na reviziji finansijskih izvještaja JP „Dep-ot“, prije otpočinjanja poslova revizije bila nam je dužnost da se upoznamo sa revizijom koju je za 2007.godinu izvršio prethodni revizor Preduzeće „Aditon“ d.o.o. Banja Luka. Takođe, imali smo obavezu da se pobliže upoznamo sa opštim pokazateljima imovinskog i prinospnog položaja, a prema materijalnosti, posebna pažnja je posvećena realizaciji projekta Svjetske banke po međunarodnom kreditnom aranžmanu čija je implementacija u toku.

Takođe smo se trebali upoznati i sa načinom organizovanja poslovnog procesa u Preduzeću, ali i sa drugim podacima koje je revizor dužan prikupiti prije angažovanja.

Sve ove radnje revizor preduzima da bi mogao pravilno da planira neophodno vrijeme za provođenje revizije i potrebu eventualnog angažovanja spoljnih saradnika.

Informacije o poslovanju koje smo prikupili do otpočinjanja revizorskih aktivnosti olakšale su nam planiranje i sam postupak revizije.

Kako je naglašeno u ugovoru, revizija će se odnositi na osnovne finansijske izvještaje i to:

- Bilans stanja, koji je sačinjeni na dan 31.12.2008.godine,
- Bilans uspjeha, koji je sačinjen za poslovanje u 2008.godini,
- Izvještaj o promjenama u kapitalu,
- Bilans tokova gotovine za 2008.godinu i
- Napomene uz FI za 2008.godinu.

Prema važećoj profesionalnoj regulativi, opšteprihvaćenim pravilima kao i ugovoru, reviziju smo obavezni izvršiti u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, tako da sve poslove planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se u razumnoj mjeri uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne greške. Zbog prirode posla i drugih ograničenja, postoji određen neizbježni rizik da neka greška, koja je materijalno značajna, ostane neotkrivena. Taj rizik je, primjenom standardizovanih metoda uzorkovanja, inspekcije i analitičkih postupaka, po našem uvjerenju, sveden na razumnu i dopustivu mjeru.

Za sastavljanje finansijskih izvještaja, uključujući i njihovo adekvatno i blagovremeno objavljivanje, odgovorno je rukovodstvo Preduzeća. Ovo podrazumijeva ustrojavanje i vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija, uspostavljanje i funkcionisanje internih kontrola, izbor i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika, blagovremeno vršenje procjena imovine i kapitala, te obezbjeđivanje punog integriteta imovine.

Tokom revizije, ako se ocijeni da je to neophodno, revizor treba da uzme od rukovodstva odgovarajuće izjave u vezi ponuđenih podataka iz finansijskih izvještaja. Nismo cijenili da se po bilo kom pitanju treba tražiti pismeno izjašnjavaње rukovodstva, ali smo u više navrata obavili obimne i sveobuhvatne razgovore tražeći usmena pojašnjenja pojedinih pitanja kao što je to bilo sa pitanjem statusa kupljenog zemljišta na kojem se nalazi odlagalište otpada. Na naše upite dobili smo logične odgovore, koje smo tokom revizije potvrđivali ili korigovali.

Anganžman podrazumijeva odgovarajuću saradnju sa licem koje obavlja računovodstvene poslove, što smo po našem uvjerenju u profesionalnom smislu i ostvarili.

Nakon izvršene revizije, pored revizorskog mišljenja, kako smo se i obavezali, sačinili smo Izvještaj o izvršenoj reviziji, u kojem se pored prikaza opštih informacija o organizaciji, osnovnim poslovnim ciljevima Preduzeća, šire obrazlažu razlozi kojim smo se rukovodili prilikom izražavanja našeg mišljenja.

1. OPŠTI PODACI O PREDUZEĆU

Osnivanje Javnog preduzeća regionalna deponija "DEP-OT" B.Luka upisano je u sudski registar kod Osnovnog suda u Banjoj Luci rješenjem br. U/I 442/03 od 06.03.2003. godine, sa registarskim uloškom broj: 1-12918-00.

Skraćeni naziv Preduzeća je J.P. "DEP-OT" Banja Luka (u daljem tekstu "Preduzeće").

Akt na osnovu kojeg je Preduzeće osnovano jeste Ugovor o osnivanju J.P. kojeg su zaključile skupštine 8 lokalnih zajednica i to 7 skupština opština Banjalučke regije i Grad B.Luka. Odluke o zaključenju Ugovora o osnivanju Javnog preduzeća regionalne deponije "DEP-OT" Banja Luka lokalne samouprave su donijele u periodu od 30.10. do 30.11.2002. godine, dok je sam čin potpisivanja datiran sa krajem novembra iste godine.

Preduzeće je registrovano na adresi: 78000 BANJA LUKA, Bulevar Vojvode Mišića br. 23 odnosno 17, gdje se uprava preduzeća nalazila i u vrijeme vršenja revizije.

Odgovorno lice za period poslovanja koji je bio predmet revizije je:

- Momčilo Rokvić, dipl.ek., direktor bez ograničenja.

Upis usklađivanja djelatnosti sa Novim Zakonom o klasifikaciji djelatnosti i o registru jedinica razvrstavanja („Sl.glasnik RS“, br. 113/04) izvršen je rješenjem Osnovnog suda u Banjoj Luci br. U/I-4333/05 od 19.01.2008.godine.

Upis povećanja kapitala izvršen je rješenjem Osnovnog suda u B.Luci br. 071-0-Reg-06-000029/06 od 01.02.2008.godine.

Vođenje računovodstva povjereno je Tatjani Čičković.

Preduzeću je od Republičkog zavoda za statistiku dodijeljen matični broj 1965352.

Jedinstveni identifikacioni broj Poreske uprave Republike Srpske je 4401664160004, dok je ID broj kod Uprave za indirektno oporezivanje BiH 401664160004.

Finansijsko poslovanje Preduzeće obavlja preko pet žiro-računa otvorena kod četiri poslovne banke, i to:

1. Ž-R broj: 5671621000258907 kod "Zepter komerc banke" AD B.Luka za sredstva kojima se realizuje kredit Svjetske banke (sredstva IDA),
2. Ž-R broj: 5671621000354452 kod "Zepter komerc banke" AD B.Luka za osnivačka sredstva uplaćena od osnivača,
3. Ž-R broj: 5620990001577229 kod "NLB Razvojne banke" AD B.Luka za sredstva kojima u projektu učestvuje Vlada RS,

4. Ž-R broj: 5510010001854184 kod "Nove Banjalučke banke" AD B.Luka za poslovne svrhe.
5. Ž-R broj: 5550070020927813 kod Nove banke AD Bijeljina za poslovne svrhe.

2. PRVA ANGAŽOVANJA I ODNOS SA PRETHODNIM REVIZOROM

Reviziju finansijskih izvještaja Javnog preduzeća „DEP-OT“ B.Luka za poslovnu 2007. godinu vršilo je revizorsko društvo „Aditon“ doo B.Luka. Mišljenje revizora je bilo bez rezervi sa potvrdom da finansijski izvještaji istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim aspektima, prikazuju imovinsko i finansijsko stanje, tokove gotovine i rezultat poslovanja za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa propisima i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

U razgovoru koji je obavljen sa prethodnim revizorom detaljno smo se upoznali sa stavovima koje je prethodni revizor stekao o poslovnim aktivnostima Javnog preduzeća »Dep-ot, te načinom na koji se vode poslovne evidencije. Razgovor je obuhvatio i uvjerenja prethodnog revizora u vezi ocjene kontrolnih postupaka koje Preduzeće provodi, ali i kontrolama koje su obavljene od strane nezavisnih institucija, kada su javne nabavke u pitanju.

Pored uvida u revizorski izvještaj za 2007.godinu, koji se nalazi u dokumentaciji, od strane prethodnog revizora dat nam je uvid i u ostale bitne dokumente i evidencije koje su bile osnov za iskazivanje revizorskog mišljenja bez rezervi.

3. DJELATNOST, ORGANIZACIJA I ORGANI PREDUZEĆA

Prema rješenju Osnovnog suda u Banja Luci, Preduzeće je registrovano za obavljanje djelatnosti i to:

- uklanjanje otpadnih voda, odvoz smeća, sanitarne i slične aktivnosti – prikupljanje i obrada otpadnih voda, prikupljanje i obrada ostalog otpada, sanitarne i druge djelatnosti.

Pored osnovne djelatnosti Preduzeće može obavljati i slijedeće djelatnosti:

- reciklaža metalnih otpadaka i ostataka
- reciklaža nemetalnih otpadaka i ostataka
- rušenje i razbijanje objekata; zemljani radovi
- iznajmljivanje opreme za izgradnju ili rušenje
- održavanje i opravka motornih vozila
- trgovina na veliko otpacima i ostacima
- prevoz robe u drumskom saobraćaju
- iznajmljivanje mašina i opreme za građevinarstvo

- istraživanje i eksperimentalni razvoj u tehničko-tehnološkim naukama
- arhitektonske i inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje
- tehničko ispitivanje i analiza
- čišćenje objekata

Skupština osnivača dana 25.02.2007.godine donijela je Odluku broj: 02-154-6/05 o povećanju osnovnog kapitala Preduzeća dokapitalizacijom u visini od 2.662.209 KM, od čega se 1.331.104,50 KM odnosi na Grad B.Luka, a preostalih 50% na 7 drugih opština regije B.Luka.

Poslije dokapitalizacije, koja je izvršena u toku 2006. i 2007.godine na način da su osnivači uplaćivali novčana sredstva koja su namjenski iskorišćena za kupovinu zemljišta, osnovni kapital Preduzeća je sa 20.000 KM uvećan na predviđenih 2.682.209,00 KM. Na kraju 2008.godine udjeli lokalnih zajednica imali su nominalne iznose kako je to navedeno u koloni broj 3 tabele, dok su glasačka prava podijeljena u omjerima iz kolone 5.

	LOKALNA ZAJEDNICA	OSNOVNI KAPITAL	% učešća u osnovnom kapitalu na dan 31.12.2007.g.	Broj glasova u Skupštini Društva
		Stanja na dan 31.12.2008.g.		
1	2	3	4	5
1	Grad Banja Luka	1.663.813,76	62,03	60
2	Opština Gradiška	375.509,26	14,00	14
3	Opština Prnjavor	268.220,90	10,00	10
4	Opština Laktaši	214.576,72	8,00	8
5	Opština Srbac	51.400,00	1,92	2
6	Opština Kotor Varoš	800,00	0,03	1
7	Opština Čelinac	107.288,36	4,00	4
8	Opština Kneževo	600,00	0,02	1
	UKUPNO:	2.682.209,00	100,0	100

Usvajanjem Statuta od strane Skupštine Preduzeća dana 24.05.2007.godine izvršeno je usklađivanje organizacije i načina upravljanja preduzećem sa odredbama već pomenutog Zakona. U skladu s tim, kao organi Preduzeća navedeni su: Skupština, Nadzorni odbor, Odbor za reviziju i Uprava.

Funkcija, prava i odgovornost ovih organa, kako se navodi u opštem aktu Preduzeća, usklađeni su sa Zakonom.

Preduzeće je krajem 2008.godine zapošljavalo 39 radnika. Na realizaciji kreditnog projekta Svjetske banke angažovana su 3 stručnjaka Preduzeća, dok se plate i ostali lični rashodi preostalih 36 zaposlenih finansiraju iz vlastitih prihoda.

Realizacija projekta kreditiranja zbrinjavanja čvrstog otpada od strane Svjetske banke, koji prema potpisanom ugovoru zahtijeva posebno knjigovodstveno evidentiranje, usložnjava praćenje priliva, odliva i kretanja novčanih sredstava JP, a ujedno traži posebno organizovanu računovodstvenu evidenciju, što se ponekad ne podudara sa MRS i MSFI koji

su propisani Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Sl.glasnik Republike Srpske“ br. 67/05).

Računovodstvene poslove obavlja jedno zaposleno lice sa važećom licencom sertifikovanog računovođe.

4. PROJEKAT UPRAVLJANJA ČVRSTIM OTPADOM

4.1. Ugovor o odobravanju Razvojnog kreditnog sporazuma – upravljanje krutim otpadom potpisan je 12.07.2002.godine od strane ovlašćenih predstavnika BiH, FBiH i Republike Srpske i International Development Association (IDA), te njegovom ratifikacijom od strane Predsjedništva Bosne i Hercegovine dana 4.10.2002.godine, stekli su se uslovi za otpočinjanje njegove realizacije.

4.2. Korisnici kredita su komunalna preduzeća koja su prema projektu stekla uslove za izgradnju regionalnih odlagališta otpada. Kredit odobren za BiH je vrijednosti 14.300.000 Specijalnih prava vučenja. Kredit je odobren na 25 godina, beskamatno, standardnim servisnim i komisionim troškovima. Prva rata dospijeva oktobra 2010.godine, a zadnja bi se trebala uplatiti 2027.godine.

4.3. Nakon zaključenja Osnovnog sporazuma o razvojnom kreditu aprila 2003. godine JP "Dep-ot" i Vlada RS potpisali su supsidijarni kreditni sporazum o prenosu dijela kredita Svjetske banke po projektu upravljanja čvrstim otpadom. Prema ovom Sporazumu kao pod-pozajmljivač kredita od 4 mil. USD pojavljuje se Vlada, dok je "Dep-ot" krajnji korisnik. Uslovi ovog supsidijarnog kredita su identični već navedenom u prethodnom pasusu.

Osnovni ciljevi projekta su između ostalih:

1. Sanacija postojećih deponija u cilju postizanja sanitarnih standarda, uključujući i poboljšanje infrastrukture;
2. Stalno ograđivanje divljih smetlišta na način da se zaštiti životna sredina i pokretanje dugoročnog praćenja okoline;
3. Uspostavljanje infrastrukture deponija i podrška olakšicama za iste;
4. Uspostavljanje optimalnog broja stanica za prenos stambenog, komercijalnog i institucionalnog otpada radi konsolidacije sa regionalnim deponijama.

Sporazumom su predviđeni okvirni budžeti za osnovne grupe projektnih zadataka sa detaljno propisanim procedurama vezanim za međunarodne i domaće nabavke, licitacije, sitne nabavke, a posebno su razrađeni kontrola i upravljanje sredstvima putem Jedinice za upravljanje projektom (PMU) koja je formirana pri Ministarstvu za prostorno planiranje, urbanizam i ekologiju FBiH.

Računovodstvo se vodi paralelno na nivou cjelokupnog projekta u PMU u Sarajevu, i kod svakog komunalnog preduzeća koje je korisnik sredstava.

Kao posebnu napomenu vezano za korišćenje i realizaciju sredstava odobrenog kredita ističe se sljedeće:

4.4. Prema Uputstvu Svjetske banke o selekciji i angažovanju konsultanata od strane zajmoprimca Svjestke banke, Odjeljak III - Ostale metode selekcije, tačka 3.7. Selekcija na bazi kvalificiranosti konsultanta (str. 15 Uputstva), propisano je da se metoda kvalificiranosti

konsultanta može koristiti za izuzetno male nabavke, što su iznosi nabavki do 100.000 USD gdje ne postoji opravdana potreba za pripremom i ocjenom prijedloga nabavki putem natječaja. Ako se za ocjenu granične vrijednosti nabavki male vrijednosti uzme prosjek kursa na dan 31.12.2007.g. od 1,331221 KM za 1 USD i kursa na zadnji dan 2008.g. od 1.405353 KM za 1 USD, koji iznosi 1,36827 KM za 1 USD, tada 100.000 dolara, kao granična vrijednost bi se mogla za 2008.godinu procijeniti na iznos od 136.827 KM. Metod koji je opisan korišćen je kod izbora nekih ponuđača čije su se usluge finansirale iz kredita Svjetske banke. Ovo rješenje koje određuje kreditor, odstupa od odredbi člana 6. Zakona o javnim nabavkama BiH.

4.5. U 2008.godini realizovan je iznos odobrenog kredita od 2.158.052 KM, i cijelokupni iskorišćeni iznos je upotrijebljen za realizaciju projekta sanacije deponije „Ramići“, koji su obuhvatali iskopavanje i premještanje starog otpada, uz prokopavanje kanjanskog prolaza kroz deponiju. Projektom je bilo predviđeno da se uz sistem odvodnje ocjednih voda i drenaže deponije, izgradi i komunikacija koja bi bila smještena u prokopanom kanjonu.

Poslije provedenog međunarodnog tendera za izvođenje projektovanih radova, kao najpovoljniji ponuđač od 5 pristiglih ponuda, izabrano je Preduzeće „MG mind“ Mrkonjić Grad. Ukupna ugovorena vrijednost radova iznosila je 3.185.617,50 KM, s tim da je poslije osam privremenih situacija, koje su uredno ovjerene od strane nadzornog organa i investitora, ukupna vrijednost izvedenih radova iznosila 3.075.821,78 KM (računajući i PDV). Za manji iznos izvršenih od ugovoreni radova po ugovoru koji se finansirao iz sredstava kredita, zaključen je aneks ugovora u kojem je utvrđena niža vrijednost izvedenih radova za 109.795,72 KM.

4.6. Nakon šestomjesečnog izvođenja ugovoreni radova, količina materijala (starog otpada) koja se trebala izmjestiti iz trase kanjona koji je planiran, prešla je ugovorenu količinu, tako da je od strane nadzornog organa ustanovljeno da će višak radova kod iskopa biti oko 60.000 m³ materijala. To je potvrđeno i od strane angažovanog geodetskog preduzeća koje je izvršilo dodatni premjer. Za naknadne radove proveden je direktni pregovarački postupak i poslije odobrenja upravnih tijela Preduzeća, dana 14.08.2008.g. zaključen je ugovor o višku radova čija je cijena precizirana u članu 5 i to po jedinici pojedinih vrsta radova – iskop, lokalni prevoz u krugu Deponije, odlaganje i dr. Okončana situacija za dodatne radove ispostavljena je na iznos od 429.748,61 KM (računajući i PDV). Sredstva za ove radove nisu sadržana u ugovoru koji je vezan za kreditni aranžman Svjetske banke, već su izvori finansiranja sopstvena sredstva Preduzeća.

4.7. U toku radova koji su bili vezani za prosijecanje kanala, došlo je do vanredne situacije koja je, prema procjeni nadzornog organa i angažovanih eksperata iz oblasti niskogradnje, zahtijevala brzu i neodgodivu intervenciju. Naime, dio donjeg dijela kanjona u kojem je predviđeno da se smjesti putna komunikacija počeo je da se uzdiže, uz prijetnju da se kosine, koje su mjestimično bile visoke 30-40 m uruše, čime bi cijeli projekat došao u pitanje, a dotadašnji radovi učinili beskorisnim. Hitna intervencija na izmjeni projekta tražila je i dodatne radove. Projektant je, uz saglasnost investitora, odustao od projekta koji je sadržavao putnu komunikaciju položenu u dnu kanjona i sanaciju terena na prvobitni način, već je projekat izmijenjen na način da se podizanju terena između kosina kanjona i prijetnji urušavanju, treba suprostaviti na način da se na dno kanjona postavi odgovarajući sloj vrlo krupnog kamena kao protivteg koji bi trebao spriječiti dalje urušavanje kosina kanjona. Postavljanje takvog tampona od krupnog kamena, nepropusnog sloja glinene i hidroizolacione folije, sloja odgovarajućih frakcija kamena kao drenaže dužinom cijelog kanjona, sistema odvodnje ocjednih voda putem sabirnih PVC cijevi i betonskog kolektora, zahtijevalo je dodatne projektne i izvedbene radove. Sve navedeno je ugovoreno putem

direktnog pregovaračkog postupka sa izvođačem „MG mind“ koji je već obavljao ugovorene radove po već potpisana dva ugovora. Ovaj postupak je proveden pozivanjem na odredbe člana 11. stav 2. tačka a) alineja 4. Zakona o javnim nabavkama („Sl.glasnik BiH“, 49/04, 19/05, 52/05, 92/05 и 94/05 8/06, 24/06 i 70/06), a cijeneći da je riječ o dokazanim i krajnje hitnim mjerama i radovima koji se moraju izvesti te da se zbog toga ne mogu ispoštovati zakonom utvrđeni minimalni rokovi za ubrzani ograničeni postupak. Na osnovu provedenog pregovaračkog postupka, izvršeno je ugovaranje dodatnih radova sa izvođačem koji je već bio uveden u poslove na gradilištu, tako da je dana 17.10.2008.g. potpisan ugovor na 861.458,13 KM (računajući i PDV), kojim je određeno na koji način će se izvršiti sanacija gradilišta i radovi na izmijenjenom projektu. Izmjenom projekta, kanjon koji nije trebao biti u funkciji odlaganja otpada, prenamijenjen je u buduće odlagalište otpada, a prema procjenama Uprave, volumen prokopanog kanjona, poslije intervencija koje su izvršene, dovoljan je za odlaganje čvrstog otpada na deponiji Ramići za budući period od 4-5 godina. Okončana situacija, koja je ispostavljena 25.12.2008.godine, sadrži vrijednost radova od 798.287,12 KM, što je za 63.171,01 KM niža vrijednost od ugovorene.

4.8. Svi radovi na deponiji koji su bili vezani za finansiranje iz kreditnih sredstava IDA projekta kao i radovi na sanaciji posljedica nepredviđenih promjena na prokopanom prolazu kroz deponiju (kanjonu) završeni su krajem godine, i okončane situacije su ispostavljene sa 25.12.2008.godine.

5. POVEZANE STRANE

Međunarodni standard revizije br. 550 – Povezani subjekti, obavezuje revizora na kontinuirano obavljanje postupka koji mora dati zadovoljavajući revizijski dokaz u vezi sa identifikacijom i objelodanjivanjem povezanih subjekata od strane rukovodstva i efektima poslovnih događaja s povezanim subjektima koji su od materijalnog značaja za finansijske izvještaje.

Ovi standardi dodatno su osnaženi izričitim odredbama Zakona o javnim preduzećima koje određuju da se sukob interesa javlja kada lični, odnosno profesionalni interes povezanog lica onemogućava, može onemogućavati ili se čini da materijalno onemogućava interes ili poslovanje preduzeća ili sposobnost povezanog lica da ispunjava svoje obaveze i odgovornosti.

U skladu sa Zakonom, povezanim licima se smatraju:

- članovi uže porodice povezanih lica do trećeg stepena krvnog srodstva ili tazbine, odnosno osobe koje žive u istom domaćinstvu sa povezanim licima;
- pravna lica koja raspolažu glasačkim pravima u preduzeću;
- pravna lica u kojima preduzeće ima udio od najmanje 5% od ukupnog zbira glasačkih prava;
- pravna lica u kojima sa najmanje 5% zbira glasačkih prava raspolaže povezano lice;
- pravna lica u kojima je povezano lice ili članovi uže porodice član nadzornog odbora ili uprave.

Javnim preduzećima prilikom poslovanja nije dozvoljeno da povezanim licima ili licima u vezi sa njima nude povoljnije uslove od onih koje nude drugim licima koja nisu povezana sa preduzećem.

Rukovodstvo je odgovorno za identifikovanje i objelodanjivanje povezanih subjekata i poslovnih događaja s tim subjektima. Ta odgovornost odnosi se na obavezu rukovodstva da primjenjuje odgovarajući računovodstveni sistem i sistem interne kontrole radi obezbjeđenja odgovarajućeg identifikovanja poslovnih događaja s povezanim subjektima u računovodstvenim evidencijama i njihovog objelodanjivanja u finansijskim izvještajima.

Imajući u vidu već opisane specifičnosti u vezi poslovanja preduzeća, revizor je procjenu rizika od postojanja povezanih subjekata ili poslovnih događaja sa takvim subjektima proveo i na osnovu:

- razgovora sa direktorom preduzeća, obavljenog u fazi izvršavanja redovnih revizorskih procedura,
- detaljnog pregleda dokumentacije o značajnim nabavkama,
- analizirajući podatke iz finansijskih izvještaja i poreskog bilansa za izvještajni period, odnosno period revizije i knjigovodstvene dokumentacije koja je bila predmet ocjene, kontrole i inspekcije.

Na osnovu navedenih procedura nije se moglo steći saznanje o postojanju povezanih subjekata.

Takođe, našu konstataciju potvrđuju i objelodanjivanja u Notama koje su sačinjene uz finansijski izvještaj za 2008.godinu.

Kada su neka objavljanja u pitanju, treba imati u vidu i odredbe MRS 24 – Objavljanje o povezanim stanama, i zahtjeve kojima se traži da se objave podaci u vezi lica koja se smatraju povezanim stanama (npr. ključni rukovodeći kadar). U ovim pitanjima opširnije je obrazloženo u Napomeni br. 11 - Troškovi bruto zarada i naknada.

6. OCJENA RIZIKA REVIZIJE

6.1. OCJENA INHERENTNOG RIZIKA

Inherentni rizik odnosi se na mogućnost da su stanja na računima ili pojedinoj vrsti poslovnih događaja pogrešno iskazana, koja uzeto pojedinačno ili kumulativno sa pogrešnim iskazima stanja na drugim računima ili vrstama poslovnih događaja, mogu biti materijalno značajni.

Ocjena inherentnog rizika izvršena je na nivou finansijskih izvještaja, salda računa, te značajnosti pojedinih ključnih poslovnih transakcija preduzeća i računovodstvenih evidencija u vezi s njima.

Ocjena inherentnog rizika na nivou salda računa ukazala je na postojanje niskog stepena tog rizika.

6.2. OCJENA KONTROLNOG RIZIKA

Kontrolni rizik se definiše kao potencijalna mogućnost da može doći do pogrešnih iskaza stanja na računu ili vrsti poslovnih događaja koji, uzeti pojedinačno ili kumulativno sa pogrešnim iskazima na drugim računima ili vrstama poslovnih događaja, mogu biti materijalno značajni, a koje računovođa i sistem interne kontrole neće blagovremeno spriječiti, otkriti ili ispraviti.

Ocjena kontrolnog rizika podrazumijeva ocjenu kontrolnog okruženja, pouzdanost računovodstvenog sistema i ocjenu kontrolnih postupaka koje provodi rukovodstvo preduzeća.

Činjenica da Preduzeće posluje relativno kratko i da poslovnu aktivnost zbog koje je i osnovano obavlja od 2004. godine, te da se veliki dio novčanog priliva odnosi na realizaciju kredita Svjetske banke koji je potčinjen strogim pravilima kontrole i budžetiranja, a druga polovina ukupnog novčanog priliva se odnosi na naplatu potraživanja iz obavljanja djelatnosti, smatramo da su se u segmentu interne kontrole izgradili mehanizmi koji mogu potvrditi ispravnost načina iskazivanja i priznavanja kako novčanih odliva koji imaju karakter plaćanja investicije, tako i izdataka koji imaju karakter redovnih troškova poslovanja.

Ocjenjujući sve navedeno došli smo do procjene da se kontrolni rizik može smatrati srednje visokim.

6.3. OCJENA DETEKCIONOG RIZIKA

Nizak nivo inherentnog i kontrolnog rizika nužno dovodi do proširivanja obima revizorskih procedura s ciljem dobijanja što većeg broja revizorskih dokaza. To uglavnom upućuje na detaljan pregled pojedinih dijelova relevantne dokumentacije klijenta, da bi se rizik neotkrivanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima (detekcioni rizik) sveo na prihvatljivu mjeru.

Iz ovih razloga, bilo je nužno dodatno se osvrnuti na prezentovanje vrijednosti pojedinih stavki troškova i obaveza, što je po revizorskom uvjerenju bilo dovoljno da se obezbijedi nivo detekcionog rizika u prihvatljivim granicama.

6.4. OCJENA UKUPNOG REVIZORSKOG RIZIKA

Na osnovu iznesenih navoda u tačkama 6.1, 6.2. i 6.3. može se doći do uvjerenja da je ukupan revizorski rizik prihvatljiv. Provođenjem osnovnih revizorskih procedura iz Standarda revizije, po našem mišljenju, za predmetnu reviziju rizik neotkrivanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza moguće je svesti na prihvatljiv nivo.

6.5. ODREĐIVANJE ZNAČAJNOSTI (MATERIJALNOSTI)

Prihvatanjem standardnih metoda utvrđivanja materijalnosti tj. granice do koje se iskazana greška ne smatra značajnom sa stanovišta ukupne ocjene objektivnosti i istinitosti finansijskih izvještaja, revizor se odlučio da iznos preliminarne dopustive materijalne greške utvrdi primjenom odgovarajućih tablica koje su opšteprihvaćene od strane profesionalnih računovodstvenih eksperata.

Tako utvrđena materijalnost ponovo je testirana pri zaključivanju revizije. Pri tome, nivo materijalnosti utvrđen u fazi njene preliminarne ocjene nije promijenjen.

7. RAČUNOVODSTVO I RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

7.1. U toku revizije uvjerali smo se da je Preduzeće usvojilo računovodstvene politike kroz prihvaćena interna opšta akta i praksu koja se provodi od strane lica zaduženog za vođenje propisanih evidencija. Poseban Pravilnik o računovodstvu donesen je u decembru

2007.godine, kada je usvojen i Pravilnik o javnim nabavkama. To uključuje poštovanje zakona i drugih propisa koji uređuju računovodstvo, javne prihode, poslovanje privrednih subjekata i u okviru toga, subjekata komunalnih djelatnosti i drugo.

7.2. Odstupanje od standardizovanih procedura iz Zakona o javnim nabavkama u dijelu koji se odnosi na korištenje sredstava kredita Svjetske banke, proizašlo je iz odredbi međunarodnog ugovora ili akata lica koje ulaže sredstva u skladu sa odlukama koje je samostalno donio.

Kako se navodi u uvodu napomena – nota uz finansijske izvještaje, kod sastavljanja Finansijskih izvještaja za 2008.godinu Preduzeće nije u potpunosti poštovalo Međunarodne računovodstvene standarde, a čemu je razlog već navedene posebne ugovorne obaveze prema kreditoru. Neuskaldenost se dakle odnosi na priznavanje nekih stavki na pozicijama ulaganja, koja uobičajeno ne bi trebala da se priznaju kao stavka stalne imovine (npr. bruto plate i naknade članova tima koji prati realizaciju ulaganja koja se finansiraju iz međunarodnog kredita, provizija za tim u Sarajevu (troškovi PMU), kampanje za promociju važnosti očuvanja zdrave životne sredine, u prethodnom periodu i troškovi uklanjanja divljih deponija i dr.).

Pored odgovarajućih MRS koji su bili neophodni da se prikažu pozicije imovinskog i prinosnog bilansa, kod sastavljanja godišnjeg finansijskog izvještaja korišteni su propisi iz oblasti poreske regulative (Zakon o PDV-u, Zakon o akcizama i porezu na promet, Zakon o porezu na dobit, Zakon o porezu na dohodak, Zakon o doprinosima i dr.), Zakon o preduzećima, Zakon o deviznom poslovanju, kao i drugi zakonski i podzakonski propisi koji su bili na snazi u momentu nastanka poslovnih događaja i njihovog evidentiranja.

Radi prikazivanja cjelovitosti računovodstvenih politika, u nastavku se prenosi izvod iz zabilježki koje je pripremila uprava Preduzeća:

7.3. OSNOVE VREDNOVANJA

Finansijski izvještaji preduzeća pretežno su pripremljeni na načelu nabavne vrijednosti (trošku nabavke).

7.4. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Prilikom početnog priznavanja, nematerijalna sredstva se vrednuju po trošku nabavke-nabavnoj vrijednosti, a nakon početnog priznavanja u iznosima koje čini njihova nabavna vrijednost umanjena za ispravku vrijednosti.

Amortizacija nematerijalnih sredstava vrši se proporcionalnom metodom.

7.5. STALNA MATERIJALNA SREDSTVA

Stalna materijalna sredstva (nekretnine, postojenja, oprema i druga materijalna sredstva) priznaju se po trošku nabavke uz uslov da se isti može pouzdano izmjeriti. Trošak nabavke obuhvata nabavnu cijenu, sve zavisne troškove nabavke, umanjene za bilo koje trgovinske popuste i rabate.

Korisni vijek stalnih materijalnih sredstava kreće se od 2 do 15 godina.

Naknadna ulaganja, vezana za nekretnine, postrojenja i opremu koja utiču na poboljšanje sredstva iznad njegovog početnog utvđenog standardnog učinka, produženje korisnog vijeka upotrebe, povećanje njegovog kapaciteta i slično uključuju se u nabavnu vrijednost tog sredstva.

Ulaganja, tj. izdaci po osnovu tekućeg održavanja priznaju se kao rashodi perioda u kojemu su nastali.

Ako na dan bilansa stanja postoje indicije da je vrijednost nekog sredstva umanjena, vrši se procjena nadoknadive vrijednosti. Ukoliko je nadoknadiva vrijednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvena vrijednost se svodi na nadoknadivu vrijednost i priznaje se gubitak od umanjenja vrijednosti (imparitetni gubitak) imovine, kao rashod perioda.

Amortizacija materijalnih sredstava obračunava se proporcionalnom stopom tokom procijenjenog vijeka korištenja sredstva.

Amortizacija osnovnih sredstava čija je vrijednost manja od 1 000,00 KM, vrši se na taj način što se njihova vrijednost otpisuje u roku od godinu dana

Amortizacija alata, inventara, ambalaže, auto-guma, za predmete čiji je vijek trajanja duži od jedne godine, obračunava se proporcionalnom metodom, tokom procijenjenog vijeka korištenja istih.

7.6. ODRŽAVANJE I POPRAVKE

Troškovi održavanja i popravki priznaju se rashodima perioda u kojem su nastali.

7.7. ZALIHE SIROVINA I MATERIJALA

Zalihe sirovina, materijala, rezervnih dijelova, sitnog inventara, goriva i auto-guma priznaju se po trošku nabavke.

Utošak zaliha goriva, materijala i sirovina mjeri se metodom ponderisanog prosječnog troška.

Utošak sitnog inventara, ambalaže i auto-guma, za predmete čiji je vijek upotrebe do godinu dana, mjeri se jednokratnim otpisom, prilikom stavljanja u upotrebu.

7.8. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA

Potraživanja od kupaca, države, zaposlenih te ostala potraživanja priznaju se po nominalnoj vrijednosti uvećanoj za eventualno obračunate kamate, a u skladu sa ugovorom, odnosno odlukom o isplati, sudskim rješenjem i slično. Na dan bilansiranja vrši se pojedinačna procjena naplativosti potraživanja.

Procjena tj.usklađivanje vrijednosti potraživanja obavlja se na osnovu saznanja da potraživanje nije naplaćeno u roku, odnosno da su nastale okolnosti za djelimično umanjenje

potraživanja, posebno ako su te okolnosti vezane za sudski spor sa kupcem ili nekim drugim dužnikom.

Bilo koji iznos kojim se vrši usklađivanje vrijednosti kratkoročnih potraživanja koja nisu naplaćena u roku od 120 dana od dana valute, evidentira se na teret rashoda tekućeg perioda, a u korist ispravke vrijednosti potraživanja.

Utružena potraživanja se iskazuju kao sporna.

Potraživanja od kupaca iz inostranstva izražena u stranim sredstvima plaćanja, iskazuju se u domaćoj valuti preračunatoj po srednjem kursu Centralne banke BiH na dan bilansiranja.

Povećanje potraživanja za iznos pripisanih kamata priznaje se ako je zasnovano na ugovoru, vansudskom poravnanju ili sudskoj presudi.

7.9. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKIVALENTI

Sredstva u obliku novca iskazuju se u nominalnoj vrijednosti izraženoj u konvertibilnim markama. Iznosi gotovine na računima u bankama i blagajnama koji glase na strana sredstva plaćanja iskazuju se u konvertibilnim markama prema srednjem kursu Centralne banke BiH, koji je važio na dan transakcije, odnosno po srednjem kursu na dan bilansiranja.

Gotovinski ekvivalenti se iskazuju po njihovoj nominalnoj vrijednosti.

7.10. PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆIH PERIODA I NEDOSPJELI A NAPLAĆENI PRIHODI

Unaprijed plaćeni troškovi iskazuju se kao aktivna vremenska razgraničenja i uključuju u troškove perioda na koji se odnose.

Prihodi koji su ostvareni i u vezi s kojim su nastali odgovarajući rashodi, ali nemaju elemenata da se evidentiraju kao potraživanja iskazuju se kao aktivna vremenska razgraničenja (nefakturisani prihodi) prema iznosu navedenom u vjerodostojnoj ispravi kojom se dokazuje nastali poslovni događaj.

Ako se steknu uslovi za ispostavljanje dokumenta na osnovu kojeg se mogu evidentirati potraživanja, nefakturisani prihodi se sa vremenskih razgraničenja prenose na račun potraživanja. Pojedina vremenska razgraničenja gase se direktno na teret računa gotovine kada nefakturisani prihodi budu naplaćeni.

7.11. KAPITAL I REZERVE

Upisani kapital iskazuje se u iznosu koji je upisan u sudski registar prilikom osnivanja, odnosno promjene upisa vrijednosti kapitala u sudskom i drugim registrima.

Rezerve iz dobiti se iskazuju po nominalnoj vrijednosti izvršenih izdvajanja iz neto dobitka i to posebno za zakonske rezerve, statutarne i druge rezerve, formirane u skladu sa propisima i statutom preduzeća.

Dobitak i gubitak tekuće godine utvđuju se u skladu sa računovodstvenim propisima, MRS i Zakonom o preduzećima. Dobitak ili gubitak tekuće godine u bilansu se, nakon oporezivanja, iskazuju kao neto dobitak (za raspodjelu), odnosno ukupan neto gubitak u poslovanju tekuće godine.

7.12. DUGOROČNE OBAVEZE

Dugoročne obaveze se iskazuju po njihovoj nominalnoj vrijednosti, uvećanoj za kamate na osnovu zaključenog ugovora.

Obaveze iskazane u stranoj valuti (devizama) preračunavaju se po srednjem kursu Centralne banke BiH na dan bilansiranja, odnosno po srednjem kursu na dan kad se izvrši otplata duga.

Dugoročne obaveze koje dospijevaju u roku do godinu dana preknjižavaju se u kratkoročne obaveze.

7.13. KRATKOROČNE OBAVEZE

Kratkoročne obaveze se iskazuju po nominalnoj vrijenosti, uvećanoj za kamate obračunate u skladu sa zaključenim ugovorom, propisima, odnosno odlukom uprave preduzeća.

7.14. ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG PERIODA

Na teret rashoda obračunskog perioda, a u korist pasivnih vremenskih razgraničenja evidentiraju se troškovi za koje ne postoji odgovarajuća knjigovodstvena isprava da bi se mogli priznati kao obaveza, a za koje se sa sigurnošću može utvrditi da se odnose na tekući obračunski period.

Kada se pribavi dokumentacija za priznavanje obaveze, vremenska razgraničenja se ukidaju u korist računa obaveza. Prihodi koji ne ispunjavaju uslove priznavanja u tekućem obračunskom periodu, odgađaju se preko računa vremenskih razgraničenja za buduće periode.

U korist pasivnih vremenskih razgraničenja evidentiraju se i naplaćeni prihodi koji se odnose na buduće periode, a za koje nije bilo iskazano potraživanje u poslovnim knjigama.

7.15. TROŠKOVI POZAJMLJIVANJA

Troškovi pozajmljivanja u vezi sa kupovinom i izgradnjom dugoročnih materijalnih sredstava se kapitalizuju, odnosno pripisuju vrijednosti tih sredstava pod uslovom da se pozajmljena sredstva koriste isključivo za tu namjenu, a u skladu sa pravilima propisanim u okviru MRS 23-Troškovi pozajmljivanja.

Ukoliko se pozajmljena sredstva ne koriste za kupovinu i izgradnju, troškovi pozajmljivanja se priznaju u rashode perioda u kojemu su nastali.

Troškovi pozajmljivanja u vezi sa nabavkom zaliha sirovina evidentiraju se kao rashodi perioda u kome su nastali.

7.16. TRANSAKCIJE U STRANOJ VALUTI

Transakcije u stranoj valuti početno se priznaju u konvertibilnim markama primjenom srednjeg kursa Centralne banke BiH na dan transakcije. Kursne razlike proizašle iz transakcija u stranoj valuti priznaju se kao prihodi ili rashodi perioda u kojemu su nastali. Kursne razlike po osnovu potraživanja i obaveza, u slučajevima kad nisu dospjele na naplatu, priznaju se najkasnije na dan bilansiranja.

7.17. PRIHODI

Prihodi se priznaju po principu fakturisane realizacije.

Kamate se priznaju u prihode srazmjerno vremenu korištenja sredstava od strane dužnika, a u skladu sa ugovorom ili zakonom.

Prihodi, u slučajevima prodaje na kredit, tj. kada je dogovoreno da se naplata vrši u ratama, priznaju se na datum prodaje u visini neto prodajne cijene (prodajne cijene bez PDV-a, odobrenih popusta i bez kamate).

Prihodi od kamata po osnovu prodaje na kredit, kao i drugi prihodi od kamata, priznaju se na vremenskoj osnovi, uz uvažavanje ugovorene kamatne stope i obračuna kamata na osnovu «metoda jednakih anuiteta».

7.18. RASHODI

Svi troškovi i rashodi koji se odnose na obračunski period moraju biti obuhvaćeni u finansijskim izvještajima (načelo nastanka događaja).

Rashodi se priznaju u obračunskom periodu kad izdatak ne donosi buduće ekonomske koristi, odnosno ne ispunjava uslove da se prizna kao imovinska pozicija u bilansu stanja.

Ako se po osnovu nekog izdatka očekuje ostvarenje prihoda u više budućih obračunskih perioda, tada se priznavanje rashoda vrši na osnovu razumne alokacije rashoda na te obračunske periode.

7.19. O tome da li su sve usvojene računovodstvene politike dosljedno i primjenjene, opširnije će se govoriti kroz komentare vezano za konkretne bilansne pozicije, što se odnosi i na dio politika koje su povezane za evidentiranje poslovnih promjena u vezi realizacije IDA projekta Svjetske banke.

8. JAVNE NABAVKE

Odgovarajuća pažnja posvećena je postupcima javnih nabavki povezanim sa angažovanjima isporučioaca materijala i energenata, kao i procedura koje su provedene kod izbora izvođača radova na Deponiji.

Osnovni postupak izbora isporučioaca opreme provodi se prema Upustvu za nabavke po IBRD zajmovima i IDA kreditima Svjetske Banke, dok se konsultanti biraju prema Upustvu za selekciju i angažovanja konsultanata koji je odobren takođe od Svjetske banke, kako je već opisano u tački 3.4.

Međutim, ove procedure ne lišavaju Preduzeće obaveze da, kada je to potrebno i kada nije uključeno u pomenuta upustva kreditora, provodi nabavke prema važećem Zakonu o javnim nabavkama BiH.

Pravilnik o postupku javnih nabavki, kao opšti akt Preduzeća, primjenjuje se na sve nabavke koje su planirane, bilo da se radi o nabavkama investicione opreme, alata i inventara, goriva i maziva, rezervnih dijelova i usluga servisiranja, potrošnog materijala i dr.

Kod nekih materijalno značajnih nabavki (nabavka drobljenog kamena, naftnih derivata i supervizije vazduha i otpadnih voda) izvršen je uvid u postupke nabavke, i to u:

- javno oglašavanje namjere nabavke energenata, usluga monitoringa i izvođenje građevinskih radova,
- pripremu i kompletiranje tenderske dokumentacije,
- dokumenti o radu komisije za izbor najpovoljnijeg dobavljača (prijem, bodovanje i prijedlog potencijalnog dobavljača),
- potpisivanje ugovora,
- isporuke, i
- ocjenu poštovanja ugovora.

Pregled poštovanja propisanih procedura izvršen je na uobičajen način. Uvjeravanje u poštivanje propisanih procedura obuhvatalo je sve aspekte – počevši od planiranja nabavke, definisanja uslova koje moraju ispuniti kandidati, objavljivanja konkursa, rad komisije u rangiranju prispjelih ponuda, predlaganje rang liste i izbor najpovoljnijeg ponuđača.

Na kraju su ocijenjeni i dokumenti koji dokazuju poštivanje uslova navedenih u ugovoru o nabavci, odnosno izgradnji.

Takođe, kod nabavki koje su izvršene prema odredbama posebnih pravila kreditora, upoznati smo sa pojedinačnim slučajevima takvih postupaka, te procedura koje je JKP „DEP-OT“ izvršilo. Nismo imali razloga da konstatujemo odstupanja od propisanih pravila iz Upustva za nabavke po IBRD zajmovima i IDA kreditima Svjetske banke i Upustvu za selekciju i angažovanja konsultanata Svjetske banke.

Bliži opis postupka koji je proveden za najznačajnije nabavke kod izvođenja građevinskih radova na Deponiji, dat je u poglavlju 3. - Projekat upravljanja čvrstim otpadom.

9. NAPOMENE UZ REVIZORSKO MIŠLJENJE

Postupak revizije otpočeli smo i prije sastavljanja zvaničnih bilansnih šema. Propisane šeme Bilansa uspjeha za 2008.godiinu, Bilans stanja na dan 31.12.2008.godine, Bilans tokova gotovine i Izvještaj u promjenama u kapitalu u propisanom roku dostavljeni su Agenciji za posredničke, informatičke i finansijske usluge. Pored finansijskih izvještaja, lice koje je kao licencirani računovođa potpisalo FI, sačinilo je i Zabilješke-Note uz Godišnji obračun, koje sadrže sažetak računovodstvenih politika, kao i osnove za priznavanje i vrednovanje prihoda i rashoda, sredstava, kapitala i obaveza. Takođe, Zabilješke sadrže i komentare značajnih bilansnih pozicija i objašnjenja pojedinih stavki odnosno poslovnih promjena.

Svojom Odlukom br. 010-286/09 od 26.02.2009.godine Skupština JP usvojila je finansijske izvještaje, koji su dana 27.02.2009.godine i predati APIF-u.

U nastavku se osvrćemo na osnovne pozicije Bilansa stanja, Bilansa uspjeha i Izvještaja o promjenama u kapitalu Preduzeća na način da će se kroz napomene dati viđenje istinitosti i pravilnosti iskazivanja svih značajnih bilansnih pozicija.

9.1 Note uz Bilans stanja

BILANS STANJA
Na dan 31.12.2008. godine

POZICIJA	Broj note	Iznos tekuće godine			Iznos preth. god.(poč.st.)
		Bruto	Ispravka	Neto	
1.	2.	3.	4.	5.	6
A. SREDSTVA		13.285.312	1.210.235	12.075.077	8.425.416
I STALNA SREDSTVA	7.4. i 7.5.	11.783.689	1.159.077	10.624.612	7.159.935
Nekretnine, postrojenja i oprema	1	11.783.689	1.159.077	10.624.612	7.159.935
Biološka imovina				0	0
Ostala stalna materijalna sredstva				0	0
Goodwill				0	0
Ostala materijalna sredstva				0	0
Ulaganja u nekretnine				0	0
Ulaganja u pridružena pravna lica				0	0
Ostali dugoročni plasmani				0	0
Sredstva klasifikovana kao sredstva namijenjena za prodaju				0	0
Odložena poreska sredstva				0	0
II TEKUĆA SREDSTVA		1.501.623	51.158	1.450.465	1.285.481
Zalihe	2 i 7.7.	12.551	0	12.551	7.885
Dati avansi		0	0	0	91.408
Potraživanja od prodaje i druga potraživanja	3 i 7.8.	1.095.682	51.157	1.044.525	335.373
Kratkoročni finansijski plasmani		0	1	-1	0
Gotovina i ekvivalenti gotovine	4, 7.9. i 7.16.	391.875	0	391.875	850.538
Aktivna vremenska razgraničenja	5 i 7.10.	1.515	0	1.515	277
B IZVORI SREDSTAVA				12.075.077	8.445.416
I. KAPITAL KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PREDUZEĆA	6, 7.11, 20 i 21			3.498.410	3.347.113
II. MANJINSKI INTERESI				0	0
III. DUGOROČNE OBAVEZE				7.222.019	4.924.649
Dugoročne finansijske obaveze	7.12. i 7			7.222.019	4.924.649
Odložene poreske obaveze				0	0
Dugoročna rezervisanja				3.873	3.159
Dugoročne obaveze klasifikovane u grupu sa sredstvima namijenjenim za prodaju ili otuđenje				0	0
Ostala dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze				0	
IV. KRATKOROČNE OBAVEZE				1.350.776	170.495
Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze	7.13. i 8			1.350.776	106.783
Kratkoročne finansijske obaveze				0	0
Tekući dio dugoročnih finansijskih obaveza				0	0
Tekuće obaveze za porez na dobit				0	0
Pasivna vremenska razgraničenja				0	63.712
Kratkoročne obaveze klasifikovane u grupu sa sredstvima namijenjenim za prodaju ili otuđenje				0	0

NOTA broj: 1- Nekretnine, postrojenja i oprema

Poziciju nekretnina, postrojenja i opreme čine pozicije građevinskih objekata, opreme, alata i inventara.

	O P I S	SADAŠNJA VRIJEDNOST U KM	
		31.12.2008.	31.12.2007.
1	Ostala nematerijalna ulaganja	46.269	54.768
2	Avansi i nematerijalna ulaganja u pripremi	2.044.712	1.870.065
3	Zemljišta, šume i višegodišnji zasadi	2.675.164	12.955
4	Građevinski objekti	398.207	420.464
5	Oprema	1.610.101	1.979.009
6	Alat i inventar	2.281	3.008
7	Avansi i osnovna sredstva u pripremi	3.847.878	2.819.666
	UKUPNO	10.624.612	7.159.935

1.1. Ostala nematerijalna ulaganja čine uglavnom ulaganja na tuđim osnovnim sredstvima kao i na građevinskom objektu koji je preuzet od prethodnog korisnika deponije JKP „Čistoća“. U godini za koju se revizija vrši, nije bilo novih ulaganja u tuđa sredstva, dok je ukupna ispravka ovih ulaganja na dan 31.12.2008.godine iznosila 33.978 KM.

1.2. Stavku 2. – Avansi i nematerijalna ulaganja u pripremi, čine ulaganja koja se direktno finansiraju iz IDA projekta. O načinu evidentiranja i priznavanja ovih stavki stalne imovine i određenih odstupanja od principa koji su sadržani u MRS 16 i MRS 1, već je vrlo detaljno bilo rečeno u tački 7.2.

Nabavka (izgradnja) građevinskih objekata izvršena je realizacijom Ugovora o javnim nabavkama iz 2007.godine, što je vezano za privremene odnosno konačne situacije koje su odobrene od strane nadzornog organa i primljene kao završene od investitora u 2008. godini.

1.3. Kao jedan od uslova koji se trebao ispuniti, a vezano za ulaganja sredstava svjetske banke u projekat regionalne deponije, jeste i konačno imovinsko rješenje statusa zemljišta koje preduzeće koristi. U tu svrhu izvršena je dokapitalizacija od strane osnivača, a što je već opisano u poglavlju 2 ovog izvještaja. Prema rješenju Skupštine grada Banja Luka br. 10-475-539/04 od 1.2.2005.godine, Javnom preduzeću „DEP-OT“ je dodijeljeno u posjed i korištenje radi izgradnje Regionalne deponije gradsko građevinsko zemljište u površini od 292.159 m², s tim da se zemljište koje se dodjeljuje izuzima iz posjeda ranijem korisniku JKO „Čistoća“ B.Luka. Prema zemljišno-knjižnom izvodu br. 7622/08 od 24.03.2008.godine,

predmetno zemljište je upisano kao društvena svojina, s tim da je u teretnom listu (C), navedeno da je uknjiženo pravo korištenja radi građenja u korist JP „DEP-OT“ B.Luka. Iz ovog je jasno da u gruntovnici Osnovnog suda u Banjoj Luci preduzeće „DEP-OT“ još nije upisano kao vlasnik zemljišta na kojemu se nalazi Regionalna deponija, te da je nad zemljištem u Ramićima stečeno pravo korištenja i pravo građenja. U razgovoru o vlasničkom statusu zemljišta, uprava Preduzeća se poziva na prelazne odredbe Zakona o stvarnim pravima („Sl.gčasnik RS“, br. 124/08), odnosno odredbe člana 324. stav 2. koje govore da „Za upise prava upravljanja, korišćenja ili raspolaganja na stvarima u društvenoj odnosno državnoj svojini, koji su provedeni u zemljišnim knjigama do stupanja na snagu ovoga zakona, smatra se da su upisi prava svojine, ako društvena svojina nije pretvorena u svojinu drugog lica, koje ima pravo upisa svoga prava u zemljišne knjige.“

Međutim, za upis prava svojine nad zemljištem koje je dodijeljeno sa pravom korišćenja radi građenja, saglasno članu 327. pomenutog Zakona potrebno je provesti dodatne procedure u skladu sa pravilima zemljišnoknjižnog prava.

Prema tome, da bi se zemljište uistinu i smatralo vlasništvom JP „DEP-OT“ potrebno je da u ZK ulošku B - sopstvenom (vlasničkom) listu, kao vlasnik bude upisano Javno preduzeće.

1.4. Uvećanje nabavne vrijednosti građevinskih objekata izvršeno je za 2.500 KM, kolika je vrijednost kapije izgrađene na Deponiji. Obračun ispravke vrijednosti građevinskih objekata za 2008.godinu iznosio je 25.188 KM, dok je sam obračun izvršen u skladu sa usvojenim računovodstvenim politikama.

1.5. Nabavka opreme u godini za koju se vrši revizija iznosila je 18.961 KM, a sastoji se iz nabavke motokultivatora, kosilice, više računara, kancelarijskog namještaja, printera i dr.

Priznavanje nabavne vrijednosti opreme i inventara vrši se na osnovu ugovora odnosno računa dobavljača o nabavci, dok se u nabavnu vrijednost uključuju i troškovi instalisanja, registracije i drugi izdaci koji su neophodni da se sredstvo dovede u funkcionalno stanje.

Nabavna vrijednost osnovnog sredstva, saglasno važećem Računovodstvenom standardu 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, utvrđuje se prema fakturi dobavljača uvećanoj za zavisne troškove nabavke i troškove dovođenja u stanje funkcionalne ispravnosti za nesmetano korišćenje. Za svako aktivirano osnovno sredstvo uprava je formirala komisiju koja je izvršila procjenu ukupnog korisnog vijeka trajanja.

Korisni vijek upotrebe osnovnog sredstva, prema usvojenim računovodstvenim politikama, utvrđen je uz uvažavanje ovih faktora:

- Očekivani intenzitet korišćenja sredstva;
- Tehnološki parametri i
- Druga ograničenja korišćenja sredstava.

Za korisni vijek upotrebe pojedinačno nabavljenih osnovnih sredstava primjenjuje se vijek upotrebe za slična sredstva koja se nalaze u eksploataciji, a ako ne postoje takva sredstva upotrebnij vijek utvrđuje se na nivou Preduzeća. Kako je naglašeno, korisni upotrebnij vijek osnovnog sredstva će se u određenim vremenskim razmacima preispitati u zavisnosti od eksploatacije i tehnološke zastarjelosti i sl. Na ovaj način se može povećati ili smanjiti upotrebnij vijek osnovnog sredstva.

Na osnovu ovako utvrđenog korisnog vijeka trajanja svakog pojedinog sredstva izvršeno je i izračunavanje stope godišnjeg otpisa.

Kako je utvrđivanje nabavne vrijednosti i kumulativnog iznosa ispravke vrijednosti izvršen na opisani način, te kako nismo naišli na razloge sumnje u fizičko postojanje bilo koje pozicije stalnih sredstava, uvjerenja smo da je sadašnja vrijednost pozicije opreme iskazana na fer način.

1.6. Pozicija inventara na fer način iskazuje sadašnju vrijednost i ovog dijela stalne imovine Preduzeća.

1.7. Avansi i osnovna sredstva u pripremi čine pozicije vrijednosti radova koje je u 2008.godini izvelo preduzeće „MG mind“ M.Grad u vrijednosti od 3.678.510 KM, drugi radovi na deponiji od 11.210 KM i avans za fiskalnu kasu u vrijednosti od 700 KM. Kako su konačne situacije od strane izvođača radova za izvedene radove datirane sa 25.12. ili drugim datumom decembra 2008.godine, to se nije ni moglo izvršiti aktiviranje ili drugačiji tretman ovih ulaganja.

NOTA broj: 2 - Zalihe

Princip da se trošak sitnog inventara i auto-guma čiji je vijek upotrebe do godinu dana prizna u jednokratnom iznosu prilikom stavljanja u upotrebu, u skladu je sa prihvaćenim računovodstvenim politikama. Zalihe, kao obrtnu imovinu, čine iznos od 12.551 KM, a odnosi se na zalihe goriva i maziva, te zalihe inventara (HTZ oprema). Na bazi uzorka izvršena je provjera zaprimanja i izdavanja goriva, gdje se zalihe priznaju po trošku nabavke, a utrošak goriva, materijala i dr. metodom prosječnog ponderisanog troška.

Od ukupnih nabavki zaliha materijala u iznosu od 221.323 KM na nabavku goriva se odnosi 191.616 KM.

Na bazi provedenih procedura došli smo do zaključka da su ispoštovane usvojene računovodstvene politike, odnosno da se zalihe vode po fer vrijednosti.

NOTA broj: 3 - Potraživanja od prodaje i druga potraživanja

Saldo tekuće imovine od 1.044.525 KM na kontima grupe 20, 21, 22 i 23 na pozicijama potraživanja od prodaje, kratkoročni finansijski plasmani i druga potraživanja, čine sljedeće stavke:

– potraživanja od kupaca	444.345 KM
– potraživanje po osnovu prava na povrat poreza	99.661 KM
– potraživanje za više plaćene por. i dop.	19.039 KM
– potraživanje za PDV	88.335 KM
– potraživanja od fondova za isplaćene naknade	1.979 KM
– potraživanje od grada B.Luka za plaćenu kotizaciju	391.166 KM
UKUPNO:	1.044.525 KM

U skladu sa MRS priznavanje potraživanja od kupaca vrši se na osnovu dokumenta o izvršenoj usluzi, bilo računa koji glasi na pravna ili fizička lica ili računa koji glase na ime. Ako je riječ o uslugama koje su naplaćene gotovinski na deponiji, priznavanje potraživanja vrši se putem blagajničkog primitka porto blagajne koja se nalazi na odlagalištu.

Provjerom na standardnom uzorku računa kupaca i blagajničkih primitaka koji se odnose na gotovinski naplaćene usluge, uvjerali smo se da je zaduženje kupaca (i odobrenje prihoda) izvršeno na korektan način i u odgovarajućim iznosima.

Saglasno usvojenim politikama, na kraju godine je izvršena privremena ispravka vrijednosti potraživanja za potraživanja koja su starija od 120 dana u iznosu od 50.936 KM. Ovaj trošak nije priznat u poreskoj prijavi, što je naknadno utvrđeno pregledom pozicija troškova u obrascu 1101 sačinjenom za poresku 2008.godinu.

Konfirmacija salda sa značajnim kupcima potvrđuje i korektnost konačnih salda, tako da se može ocijeniti da je ova pozicija potraživanja iskazana na fer način.

Po osnovu poreza plaćenog u postupcima nabavki koje se finansiraju iz kredita Svjetske banke, koji su oslobođeni PDV-a, veći iznos ulaznog PDV-a u domaćim nabavkama na kraju godine te druga potraživanja od fondova i po osnovu više plaćenih doprinosa iznose 209.015 KM.

Značajnu stavku potraživanja čini kotizacija za učešće u međunarodnom konkursu za dodjelu sredstava za finansiranje projekata lokalnih zajednica. Kotizaciju koju je u ime Grada B.Luka platilo Preduzeće u visini od 200.000 EUR-a nalazi se na kontu 2293. Potraživanje Preduzeća potvrđeno je od strane nadležnog organa gradske uprave.

NOTA broj: 4 - Gotovina i ekvivalenti gotovine

Tokovi gotovine za 2008. godinu su sačinjeni na sljedeći način:

POZICIJA	Iznos	
	Tekuća god.	Prethodna god.
1	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	2.302.001	2.089.595
I Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)		
1. Prilivi od kupaca	2.282.981	2.089.595
2. Prilivi od premija, subvencija, dotacija i sl.	18.018	
3. Ostali prilivi iz poslovnih aktivnosti	1.002	
P Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	2.284.809	1.606.618
1. Odlivi po osnovu plaćanja dobavljačima	713.273	485.232
2. Odlivi po osnovu plaćanja zaposlenim	967.698	716.261
3. Odlivi po osnovu kamata	36.790	36.686
4. Odlivi po osnovu poreza na dobit	35.977	26.491
5. Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti	531.071	341.948
Š Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (I - II)	17.192	482.977
IV Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (II -1)		
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA	2.514	1.251
I Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)		
1. Prilivi po osnovu kratkoročnih finansijskih plasmana		
2. Prilivi od prodaje nemater. ulaganja i osnovnih sredstava		
3. Prilivi po osnovu ostalih dugoročnih finansijskih plasmana		
4. Prilivi od kamata	2.514	1.251
5. Prilivi od dividendi i učešća u dobitku		
P Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 4)	2.775.739	2.675.191
1. Odlivi po osnovu kratkoročnih finansijskih plasmana		
2. Odlivi po osnovu kupovine dijelova preduzeća		
3. Odlivi po osnovu nabavke nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava	2.775.739	2.675.191
4. Odlivi po osnovu ostalih dugoročnih finansijskih plasmana		
Š Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (I - II)	-2.773.225	-2.673.940
IV Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (P - G)		
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA	2.297.370	2.526.801
I Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)		
1. Prilivi po osnovu povećanja osnovnog kapitala		1.118.128
2. Prilivi po osnovu dugoročnih finansijskih obaveza	2.297.370	1.408.673
3. Prilivi po osnovu kratkoročnih finansijskih obaveza		
P Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 5)	0	0
1. Odlivi po osnovu otkupa sopstvenih akcija i udjela		
2. Odlivi po osnovu dugoročnih finansijskih obaveza		
3. Odlivi po osnovu kratkoročnih finansijskih obaveza		
4. Odlivi po osnovu finansijskog lizinga		
5. Odlivi za dividende i učešća u dobitku		
III Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I - P)	2.297.370	2.526.801
IV Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (P -I)		
G. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE (A1+B1+VG)	4.601.885	4.617.647
D. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE (AP+BP+VP)	5.060.548	4.281.809
Đ. NETO PRILIV GOTOVINE (G - D)	0	335.838
E. NETO ODLIV GOTOVINE (D - G)	458.663	0
Ž. GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA	850.538	514.700
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA (G - D + Ž)	391.875	850.538

Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti, aktivnosti investiranja i kreditnih aranžmana koji se odnose na kredit Svjetske banke, prikazuju ralno sliku novčanih priliva i odliva po svakoj od navedenih aktivnosti. Dok je kod finansijskih aktivnosti evidentiran veći priliv od odliva, dotle je odliv po osnovu poslovnih i aktivnosti investiranja veći od priliva po ovim osnovama.

Gotovinu i ekvivalente gotovine čine sljedeće pozicije:

	Na dan 31.12.2008.
Novčana sredstva na žiro računima kod poslovne banke u KM	390.741
Novčana sredstva na deviznim žiro računima kod poslovne banke (protuvrijednost u KM)	174
Gotovina u blagajni	605
Gotovina u deviznoj blagajni	355
UKUPNO:	391.875

Nismo prisustvovali popisu novčanih sredstava na dan 31.12.2008.godine, te je iz tih razloga revizorsko uvjerenje za stavke gotovine i ekvivalenata gotovine stečeno alternativnim metodom, odnosno na način koji omogućava da se provjeri da li je razgraničenje na dan bilansiranja u vezi sa novčanim sredstvima u blagajni i transakcionom žiro-računu izvršeno korektno.

Posebno je obrađena pozicija novčanih sredstava na žiro-računima koji se vode kod 5 poslovnih banaka.

Provjerom koja je uobičajena, a odnosi se na potkrepljujuće dokaze u blagajničkoj dokumentaciji i izvodima poslovne banke, kao i dokumentima o potvrđivanju salda, nismo naišli na razloge da drugačije ocijenimo iskazana novčana sredstva od vrijednosti koje su navedene u finansijskim izvještajima.

NOTA broj: 5 - Aktivna vremenska razgraničenja

Stavku aktivnih vremenskih razgraničenja čini dio ulaznog PDV-a koji je saldiran kao akontacioni porez na kraju 2008.godine.

NOTA broj: 6 - Kapital

Prema MRS Preduzeće je imalo obavezu da sačini Izvještaj o promjenama u kapitalu. U okviru ove napomene, koja se odnosi na naše viđenje pozicija kapitala iskazanih u Bilansu stanja sačinjenom na dan 31.12.2008.godine, daćemo komentar pozicija iz ovog obrasca Finansijskog izvještaja.

Prema prezentaciji u IPK, pozicija kapitala je formirana na ovaj način:

"TOMAKANT" DOO Gradiška

VRSTA PROMJENE U KAPITALU	Oznaka APD	Akcionarski i drugi oblici osnovnog kapitala	Revalorizacione rezerve	Prenesene rezerve (kursne razlike)	Ostale rezerve (emisiona premija, zakonske i statutarne rezerve)	Akumulirani neraspoređeni dobitak / nepokriveni gubitak	UKUPNO	Manjinski ingteresi	UKUPNI KAPITAL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Stanje na dan 31.12.2006. god.		1.351.105	0	0	17.657	477.004	1.845.766		1.845.766
2. Efekti promjena u računovod.polit.							0		0
3. Efekti ispravke grešaka	903						0		0
Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2006. odnosno 1.1.2007 . g. (901 ± 902 ± 903)	904	1.351.105	0	0	17.657	477.004	1.845.766		1.845.766
4. Efekti revalorizacije materijalnih i nematerijalnih sredstava	905						0		0
5. Efekti revalorizacije dugoročnih finansijskih plasmana	906						0		0
6. Kursne razlike nastale prevođenjem transakcija u stranoj valuti	907						0		0
7. Ostali neto dobiti / gubici perioda koji nisu iskazani u bilansu uspjeha	908						0		0
8. Neto dobitak / gubitak perioda iskazan u bilansu uspjeha	909					170.243	170.243		170.243
9. Objavljene dividende i drugi vidovi raspodjele dobiti i pokriće gubitka	910				8.513	-8.513	0		0
10. Emisija akcionarskog kapitala i drugi vidovi povećanja ili smanjenje osnovnog kapitala	911	1.331.104					1.331.104		1.331.104
11. Stanje na dan 31.12.2007. g. (904 ± 905 ± 906 ± 907± 908 ± 909-910 + 911)	912	2.682.209	0	0	26.170	638.734	3.347.113		3.347.113
12. Efekti promjena u računov. Politikama	913						0		0
13. Efekti ispravke grešaka	914						0		0
14. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12. 2007. /1.1.2008. god. (912 ±913 ±914)	915	2.682.209	0	0	26.170	638.734	3.347.113		3.347.113
15. Efekti revalorizacije materijalnih i nematerijalnih sredstava	916						0		0
16. Efekti revalorizacije dugoročnih finansijskih plasmana	917						0		0
17. Kursne razlike nastale prevođenjem transakcija u stranoj valuti	918						0		0
18. Ostali neto dobiti / gubici perioda koji nisu iskazani u bilansu uspjeha	919						0		0
19. Neto dobitak / gubitak pe-rioda iskazan u bilansu uspjeha	920					151.297	151.297		151.297
20. Objavljene dividende i drugi vidovi raspodjele dobiti i pokriće gubitka	921				7.565	-7.565	0		0
21. Emisija akcionarskog kapi-tala i drugi vidovi poveća-nja ili smanjenje osnovnog kapitala	922					0	0		0
Stanje na dan 31.12. 2008 . g. (915 ± 916 ± 917 ± 918± 919 ± 920 - 921 + 922)		2.682.209	0	0	33.735	782.466	3.498.410		3.498.410

Na kontu 304 – Državni kapital analitički je evidentiran novčani ulog pojedinih jedinica lokalne samouprave, što je u skladu sa smjernicama o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za preduzeća i zadruge, kojim je predviđeno da se na ovom računu evidentira kapital javnih preduzeće koje osniva država, odnosno jedinice lokalne samouprave.

Za izdvajanje sredstava za zakonske rezerve nije potrebna odluka Uprave, – to je zakonski imperativ. Članom 51. Zakona o preduzećima propisuje se da se u obaveznu rezervu svake godine od dobiti unosi najmanje 5% dok rezerva ne dostigne statutom utvrđenu srazmjeru prema osnovnom kapitalu, a najmanje 10% osnovnog kapitala. Prema visini osnovnog kapitala JP "Dep-ot" zakonske rezerve se popunjavaju dok ne dostignu 268.221 KM. Saglasno tome, kod izrade finansijskih izvještaja za 2008. godinu bilo je potrebno izdvojiti 7.565 KM, što je i izvršeno, kako je navedeno pod rednim brojem 20 Izvještaja o promjenama u kapitalu.

Kada se osnovnom kapitalu dodaju zakonske rezerve i kumulirana dobit od 638.734 KM, dolazi se do ukupnog salda pozicija kapitala od 3.498.410 KM.

Na osnovu isprava o dokapitalizaciji i uplati povećanja osnovnog kapitala, izdvojenih sredstava u rezerve i neto kumuliranog dobitka, može se zaključiti da su sve stavke kapitala iskazane na fer i korektan način.

NOTA broj: 7 - Dugoročne finansijske obaveze

Pozicija dugoročni krediti u cjelosti se odnosi na iskorišćena sredstva iz programa finansiranja projekta "Upravljanje čvrstim otpadom". Svaka tranša kredita posebno se kontroliše i odobrava od jedinice za upravljanje projektom (PIM), što svakako daje dodatnu sigurnost u naše uvjerenje da je ova stavka obaveza korektno iskazana. Takođe, ukupan iskorišteni kredit usaglašava se sa Ministarstvom finansija Republike Srpske kao supsidijarom za povrat ovog kredita.

NOTA broj: 8 - Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze

Obaveze se procjenjuju u visini nominalne vrijednosti proistekle iz odgovarajućih finansijskih transakcija, a na osnovu eksternih isprava koje dokazuju nastanak takve promjene, ili na osnovu internih obračuna, kakvi su obračuni plata, poreza i doprinosa i sl.

Salda tekućih obaveza čine:

	OBAVEZA	31.12.2008.god.
1	Obaveze prema dobavljačima	1.349.730
2	Obaveze za poreze i doprin.	1.046
	UKUPNO	1.350.776

Obaveze prema dobavljačima priznaju se na osnovu izvršenih usluga prema dokumentaciji koja potvrđuje nastalu poslovnu promjenu. Provjerom odgovarajućeg broja dokumentacije koja se odnosi na stvaranje dužničko-povjerilačkih odnosa sa dobavljačima i događaje vezane za smanjenje tih obaveza kroz izvršena plaćanja, sa velikom izvjesnošću može se potvrditi da je pozicija obaveza prema dobavljačima korektno iskazana. Ukupni iznos dugovanja prema dobavljačima iznosio je 1.349.730 KM od čega se na „MG mind“ odnosi 1.328.207. Sa svim značajnim dobavljačima izvršeno je usaglašavanje salda, o čemu postoje validne potvrde odnosno potvrde potvrde.

Poziciju br. 2 prethodne tabele čine obaveze koje se utvrđuju po godišnjem obračunu (naknade za vode, šume, protivpožarna naknada i dr.).

U toku revizije ovog segmenta pasive Bilansa stanja, nismo naišli na elemente pogrešnog iskazivanja obaveza, njihovog izmirenja ili konačnih salda.

8.2. Note uz Bilans uspjeha

BILANS USPJEHA

Za 2008.godinu

P O Z I C I J A	Broj note	I Z N O S	
		Tekuća 2008. godina	Prethodna god.
1	2	3	4
POSLOVNI PRIHODI	7.17, 9	2.120.963	1.863.750
Prihodi od prodaje		2.059.992	1.850.040
Prihodi od premija, subvencija i dr.slični prihodi		19.997	
Ostali prihodi		40.974	13.710
Primjena vrijednosti zaliha učinaka			
POSLOVNI RASHODI	7.18.	1.916.747	1.633.829
Nabavna vrijednost prodane robe			
Troškovi materijala	10	326.769	306.638
Troškovi zarada naknada zarada i ostali lični rashodi	11	883.272	724.072
Troškovi proizvodnih usluga	12	77.254	111.249
Troškovi amortizacije	13	423.188	343.756
Troškovi rezervisanja		714	3.159
Nematerijalni troškovi	14	142.160	93.214
Troškovi poreza i doprinosa	15	9.789	9.806
Ostali poslovni rashodi	3 i 16	53.601	41.935
POSLOVNI DOBITAK		204.216	229.921
POSLOVNI GUBITAK			
Finansijski prihodi	17	2.514	1.251
Finansijski rashodi	18	36.790	36.686
DOBIT(GUBITAK) PRIJE OPOREZIVANJA	6, 19	169.940	194.486
Porez na dobit	6, 20	18.643	24.243
NETO DOBIT (GUBITAK) PERIODA	6, 21	151.297	170.243

NOTA broj: 9 - Poslovni prihod

Kako je propisano Zakonom o računovodstvu i reviziji i MRS, prihodi se saglasno obračunskoj osnovi priznaju kada su iskazani u knjigovodstvenoj ispravi (fakturi), nezavisno od vremena naplate (fakturisana realizacija). Prihodi u 2008.godini gotovo u najvećem dijelu se odnose na izvršene usluge deponovanja otpada na deponiji "Ramići". Kao redovni kupci pojavljuju se lokalna komunalna preduzeća koja obavljaju usluge prikupljanja otpada na području opština – osnivača JP, dok se manji dio ovih poslovnih prihoda odnosi na prihode od naknada za primljeni i deponovani otpad drugih pravnih i fizičkih lica.

Prihodi od subvencija odnose se na refundaciju plata i naknade plata od drugih lica ili fondova.

Ostale prihode čine prihodi od naplaćenih, a u prethodnom periodu otpisanih potraživanja (39.971 KM), dok preostali iznos čine ostali prihodi poslovanja.

Na osnovu statističkog uzorka dokumenata koji se odnose na poslovne promjene priznavanja prihoda došli smo do uvjerenja da su stavke na kontima klase 6 u 2008.godini iskazane u svemu u saglasnosti sa računovodstvenim politikama Preduzeća i MRS.

NOTA broj: 10 - Troškovi materijala

Troškovi materijala iskazani u bilansu uspjeha za 2008.godinu iznosili su 277.317 KM, a sačinjavaju ih:

Redni broj	O P I S	Za 2008.g.
1	2	3
1	Troškovi materijala (zemlja za Deponiju, kamen i dr.mat.)	97.701
2	Utrošeno gorivo, mazivo, permant i dr.	205.125
3	Utrošena el.energija	7.281
4	Utrošena HTZ oprema	6.463
5	Troškovi kancelarijskog materijala	4.917
6	Troškovi grijanja i vode	5.282
	UKUPNO	326.769

Najznačajniju stavku pojedinačno u troškovima materijala i energije čine troškovi dizel goriva kojeg koriste radne mašine na Deponiji, a slijede utrošeni materijal (kamen, zemlja, nasipni materijali) za radove na deponiji, sanaciju i izgradnju putnih komunikacija na Deponiji i dr.

Metodom statističkog uzorka izvršena je provjera priznavanja pojedinih troškova (npr. nabavke i utroška režijskog materijala, goriva, električne energije i dr.). Nismo naišli na razlike između stvarno iskazanog terećenja dobavljača i troška koji je priznat.

Gorivo za radne mašine i strojeve na deponiji zaprima se u vlastitu cisternu te se po radnim nalogima i izdatnicama istače u te strojeve. Dokumenta o utrošku dostavljaju se na knjiženje. Kontrolu utroška vrši odgovorni rukovodilac Deponije. Evidentiranje utroška (finansijski i količinski) prati se analitički po svakom potrošaču. Dio troškova goriva se odnosi na putnička motorna vozila, koja utakanje vrše na pumpnim stanicama.

Sitni inventar, čiji je rok trajanja do godinu dana, otpisuje se u cjelosti prilikom stavljanja u upotrebu, što je u skladu sa prihvaćenim računovodstvenim politikama Preduzeća.

NOTA broj: 11 - Troškovi bruto zarada i naknada

Troškove zarada zaposlenih čine:

- iznos bruto zarada zaposlenih koji je obračunat u skladu sa pojedinačnim, kolektivnim i opštim ugovorom o radu,
- iznos bruto naknada ličnih primanja zaposlenih obračunat u skladu sa zakonom o radu i drugim propisima te ugovoru o zapošljavanju (naknada za praznike, bolovanja i plaćena odsustva),

Ostala lična primanja zaposlenih i članova upravnih tijela čine:

- naknade za topli obrok, regres za godišnji odomr, naknada za zimnicu i ogrjev,
- pokloni djeci za nikoljdanske paketiće, pomoći radnicima u skladu sa Pravilnikom o platama i naknadama u Preduzeću,
- naknade koje se isplaćuju članovima Skupštine, NO,
- naknade licima angažovanim po ugovorima o privremenim i povremenim poslovima i dr.

Struktura ovih rashoda koji su teretili troškove zarada, naknada zarada i ostalih ličnih primanja je sljedeća:

Red. br.	O P I S	2008.g.	2007.g.
1	Troškovi bruto zarada	590.751	693.751
2	Troškovi bruto naknada zarada	292.521	30.321
	UKUPNO	883.272	724.072

Po izvršenoj provjeri na odgovarajućem statističkom uzorku obračunatih i priznatih troškova bruto plata i naknada zarada zaposlenih, kao i primanja koja su isplaćena po posebnim angažmanima (privremeni i povremeni poslovi), te isplata na osnovu odluka Skupštine (naknade članovima NO i dr.), uvjerali smo se u realnost priznatih rashoda i osnov za iskazivanje ukupnih troškova od 883.272 KM.

Saglasno zahtjevu iz MRS 24. u notama – zabilješkama, objavljene su ukupne naknade ključnih rukovodioca.

NOTA broj: 12 - Troškovi proizvodnih usluga

Na poziciji troškova proizvodnih usluga uključene su transportne, usluge opravke i servisiranja radnih mašina i opreme, a pojedinačno najznačajnija stavka jesu troškovi otplinjavanja. Ova stavka je posebno razmotrena, kako sama nabavka, tako i priznavanje ovog troška u knjigovodstvu Preduzeća.

NOTA broj: 13 - Troškovi amortizacije

O troškovima amortizacije već je obrazloženo u noti broj 1 uz bilans stanja. Priznavanje ispravke vrijednosti stalne imovine, opreme i inventara vrši se u potpunosti u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima. Provjerom procijenjenog vremena funkcionalnog trajanja pojedinih stavki ove imovine određene od strane Preduzeća i iznosa troška amortizacije, smatramo da je ovaj rashod iskazan u potpunosti na fer način.

NOTA broj: 14 – Nematerijalni troškovi

U okviru stavki nematerijalni troškovi, metodom statističkog uzorka izvršena je ocjena priznavanja, realnosti, kvalifikacije i razgraničenja većeg broja troškova, kao i rashodi koji su ocijenjeni kao materijalno značajnije stavke.

Ove rashode čine:

Red. br.	VRSTA RASHODA	2008.g.
1	2	3
1	Troškovi službenog putovanja	30.727
2	Troškovi kontrole vazduha i vode	29.570
3	Troškovi stručnog obrazovanja	12.722
4	Troškovi reprezentacije	10.332
5	Premije osiguranja	5.466
6	Bankarska provizija	5.349
7	Troškovi revizije FI	5.000
8	Drugi nematerijalni troškovi	42.991
	UKUPNO :	142.160

Troškovi neproizvodnog karaktera priznaju se na osnovu vjerodostojne knjigovodstvene isprave koja potvrđuje nastali poslovni događaj (fakture, otpremnice, ugovora, knjižnog terećenja i sl.).

Posebno je kao materijalno značajna stavka razmotreno priznavanje troškova usluga kontrole vode i vazduha od strane ovlašćene institucije.

Nakon provedenih revizorskih procedura nismo naišli na odstupanja od konstatacija koje su potkrijepljene dokumentacijom i evidentiranih i priznatih stavki rashoda.

NOTA broj: 15 – Troškovi poreza i doprinosa

Priznavanje troškova poreza izvršeno je u skladu sa zakonima koji uređuju posebnu republičku taksu, vodoprivrednu naknadu, naknadu za opštekorisna dejstva šuma, protivpožarnu naknadu, naknadu za zapošljavanje invalida, takse i druge naknade koje terete ukupan prihod poreskih obveznika.

NOTA broj: 16 – Ostali poslovni rashodi

Ostali poslovni rashodi povezani su sa ispravkom vrijednosti potraživanja od kupaca (50.937 KM), otpisom stalnih sredstava (1.410 KM) i otpisom (manjkom) zaliha goriva (1.151 KM). O načinu ispravke vrijednosti potraživanja vidjeti i napomenu br. 3.

NOTA broj: 17 - Finansijski prihodi

Finansijske prihode čine samo prihodi od kamata na novčane depozite kod banaka (123 KM) i kamate po osnovu dužničko-povjerilačkih odnosa (2.391 KM).

NOTA broj: 18 - Finansijski rashodi

Finansijske rashode čine rashodi kamata po odobrenim i iskorišćenim kreditima, a prema anuitetnim planovima kreditora.

NOTA broj: 19 – Bruto dobitak/gubitak

Bruto dobitak u bilansu uspjeha od 169.940 KM utvrđen je kao razlika između ukupnog prihoda (iznos od 2.123.477 KM) i ukupnih rashoda (1.953.537 KM), koji iznos je i bio predmet utvrđivanja poreske obaveze po osnovu poreza na dobit.

NOTA broj: 20 – Rashodi tekućih i odloženih obaveza za porez na dobit

Pregledali smo poresku prijavu Preduzeća. U skladu sa Zakonom koji se primjenjivao u 2008.godini, od ukupne bruto knjigovodstvene dobiti koja je iskazana u iznosu od 169.940 KM, radi utvrđivanja poreske osnovice izvršena je korekcija oporezive dobiti za 16.488 KM ili na 186.428 KM. Primijenjena je propisana poreska stopa od 10 % i utvrđena obaveza po osnovu ovog javnog prihoda od 18.643 KM.

Kako je u toku 2008.godine uplaćena akontacija ovog poreza u iznosu od 22.345 KM, to je kao iznos poreza za povrat (ili akontacija za tekuću 2009.godinu) iskazan iznos od 3.702 KM.

NOTA broj: 21 – Neto dobitak

Iz već iskazanih uvjerenja o realnosti bilansnih pozicija koje sačinjavaju ukupne prihode i rashode, bruto dobit i poresku obavezu po osnovu dobiti, zaključujemo da je i rezultat poslovanja (neto dobit) objelodanjen tako da na realan i objektivan način prikazuje uspješnost poslovanja Preduzeća.

10. VANREDNI DOGAĐAJI

U periodu koji je slijedio od dana bilansiranja pa do izdavanja revizorskog mišljenja, kako je naglašeno od strane Uprave, nisu se desili događaji koji bi mogli imati karakter "vanrednih" u smislu Računovodstvenih standarda i Okvira za sastavljanje i predstavljanje finansijskih izvještaja. U ove tvrdnje Uprave uvjerali smo se nakon pregleda dokumentacije i evidencija za poslovanje u periodu 01.01.-20.03.2009.godine.

11. NAKNADNI DOGAĐAJI

Izjašnjavanje revizora o naknadnim događajima koji su mogli eventualno uticati na izvršena objelodanjivanja u finansijskim izvještajima preduzeća za revidirani period poslovanja nije neophodno niti može uticati na revizorsko mišljenje o tim objelodanjivanjima. U tom smislu, bilo kakve izmjene u objelodanjenim podacima u finansijskim izvještajima prouzrokovane eventualnim naknadnim događajima moraju se provesti u tekućem obračunskom periodu, na jedan od načina propisanih Međunarodnim računovodstvenim standardom br. 8.

Pregledom računovodstvenih dokumenata koje je revizor izvršio u razumnoj mjeri, a odnose se na poslovanje Preduzeća za prva dva mjeseca 2009.godine (zaključno sa 20.03.2009.g.), razumijevanjem informacija prikupljenih u razgovorima obavljenim sa upravom i zaposlenim licem angažovanom u službi računovodstva u vezi sa bitnijim aspektima poslovanja, revizor je stekao razumno uvjerenje da poslovni događaji nakon dana

bilansiranja pa do dana izdavanja revizorskog mišljenja nisu proizveli materijalno značajne pozitivne ili negativne efekte na ukupno poslovanje i ostvarenje poslovnih rezultata Preduzeća.

Ipak napominjemo da je početkom godine, tačnije 08.01.2009.godine, nepoznato i neovlašćeno lice, predstavljajući se kao ovlašćeno lice Preduzeća, izvršilo prenos svih novčanih sredstava sa računa koji se vodi kod Nove banke AD B.Luka u iznosu od 341.748,87 KM. Od navedenog iznosa, nepoznati počinitelj izvršio je prenos novčanih sredstava od 11.214,20 na žiro-račun javnih prihoda (doprinosi 712199), a iznos od 2.234,67 KM na račun Telekomu. Preduzeće na dan prenosa ovih sredstava nije imalo obaveza kako prema javnim prihodima (doprinosima) tako ni prema Telekomu. Preostalih 328.300 KM preneseni su na novootvorene žiro-račune kod Komercijalne banke (148.300 KM) i Zagrebačke banke (180.000 KM). Ova sredstva, kako je neslužbeno obavještena Uprava preduzeća, podignuta su u gotovini. Za iznos koji je podignut u gotovini, sa računa koji Preduzeće nije otvorilo kod pomenutih banaka, Preduzeće je obeštećeno od strane Nove banke, dok su sredstva uplaćena Telekomu vraćena na Ž-R „Dep-ota“, a povrat uplate sa računa javnih prihoda je u toku. Postupak istrage nadležnog organa u vezi neovlaštenog otuđenja novčanih sredstava Preduzeća se provodi, o čemu se Uprava preduzeća blagovremeno informiše.

12. STALNOST POSLOVANJA

U skladu sa Međunarodnim standardom revizije u kojemu se razmatra načelo stalnosti, prilikom planiranja i izvršavanja postupaka revizije i ocjene dobijenih rezultata, revizor treba razmotriti ispravnost pretpostavke o načelu stalnosti poslovanja pravnog lica na osnovu kojeg su sastavljeni finansijski izvještaji.

Iz poslovanja koje se u kontinuitetu nastavlja u 2009.godini, strategije budućeg nastupa na tržištu, koja je usmeno izložena od strane rukovodstva Preduzeća i projekata koji se kontinuirano realizuju, može se zaključiti da je stalnost poslovanja ovog Preduzeća, imajući u vidu Standarde revizije - osigurana.

13. DOKUMENTACIJA REVIZORA

Dokumentacija revizora sadrži:

- Rješenja nadležnog registracionog suda o izmjenama u registru Preduzeća koji se vodi kod nadležnog suda,
- Statut, Pravilnik o javnim nabavkama, Pravilnik o organizaciji i dr. opšta akta,
- Kopije zvaničnih bilansa stanja i bilansa uspjeha preduzeća koji se odnose na period revizije,
- Napomene – note uz FI

- Dokumentaciju za koju je revizor smatrao da je od značaja za sticanje razumnog uvjerenja po pitanjima koja su razmatrana u Izvještaju (bruto bilans, zaključni list, poreski bilans, finansijske kartice i dr.),
- Radne papire (radne dokumente) kojima se dokazuju iznosi i navodi, odnosno kojim se potkrepljuje stečeno revizorsko uvjerenje i izraženo konačno mišljenje itd.

14. PISMO UPRAVI PREDUZEĆA

Reviziju bilansa stanja Preduzeća na dan 31.12.2008.godine i bilansa uspjeha za godinu koja završava na taj dan izvršili smo u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi Standardi zahtjevali su od nas da reviziju planiramo i izvršimo na način koji nam omogućava da se u razumnoj mjeri uvjerimo da navedeni finansijski izvještaji ne sadrže greške od materijalnog značaja.

Zbog prirode same revizije i drugih inherentnih ograničenja, postoji određeni rizik da neka materijalno značajna greška nije otkrivena.

Kako smo naveli u našem Pismu o angažmanu koji je prihvaćen i prije potpisivanja ugovora o reviziji, uobičajeno je da revizor nakon izvršene revizije upravi preduzeća, pored revizorskog mišljenja i Izvještaja o izvršenoj reviziji, dostavi i odvojeno pismo sa opisom svih eventualno uočenih slabosti, uvažavajući pri tom izvjesna inherentna ograničenja navedena u prethodnom pasusu.

Izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja vašeg Preduzeća, po našem mišljenju, sadrži dovoljno detaljna i jasna obrazloženja svih navoda koja govore o našim uvjerenjima stečenim tokom revizije, kao što su npr. naša viđenja postupka javnih nabavki. Vjerujemo da nije potrebno te navode ponavljati u posebnom odvojenom pismu.

Želimo vas još jednom podsjetiti da je za sastavljanje finansijskih izvještaja, uključujući i adekvatna i blagovremena objavljivanja relevantnih informacija, odgovorna uprava preduzeća.

Kao dio procesa naše revizije, zahtjevali smo od uprave preduzeća pismenu potvrdu izjava koje su nam date u vezi sa revizijom.

Želimo izraziti našu spremnost da, ukoliko to ocijenite potrebnim, dodatno pojasnimo sve ili dio navoda iz Izvještaja koji govore o našim stavovima po bilo kom pitanju koje se tiče obavljene revizije.

ZAKLJUČAK

U prezentovanom Izvještaju o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja Preduzeća za poslovnu 2008. godinu iznesena su uvjerenja revizora o pozicijama objavljenim u zvaničnim obrascima – Bilansu stanja na dan 31.12.2008.godine, Bilansu uspjeha za godinu koja završava na navedeni datum, Izvještaju o promjenama u kapitalu i notama.

Ukoliko uprava preduzeća prihvati Izvještaj, kao i izraženo revizorsko mišljenje o tome da li finansijski izvještaji preduzeća na istinit i objektivan način prikazuju finansijsko stanje, odnosno rezultat poslovanja u navedenom periodu, uprava Preduzeća se predlaže da mišljenje revizora objelodani i stavi na uvid nadležnim organima upravljanja, odnosno osnivaču na izjašnjavanje.